УДК 657.37

Безверхий Костянтин Вікторович
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Національна академія статистики, обліку та аудиту
Безверхий Константин Викторович
кандидат экономических наук,
доцент кафедры учета и налогообложения
Национальная академия статистики, учета и аудита
Bezverkhyi Kostiantyn
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation
National Academy of Statistics, Accounting and Audit
Researcher ID: J-3631-2015
ORCID: 0000-0001-8785-1147

DOI: 10.25313/2520-2294-2019-3-4775

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ ПО ОТОБРАЖЕНИЮ ИНФОРМАЦИИ О ФИНАНСОВЫХ ИНСТРУМЕНТАХ КРЕДИТОВАНИЯ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

IMPROVEMENT OF FINANCIAL STATEMENTS FOR DISPLACEMENT OF INFORMATION ABOUT FINANCIAL INSTRUMENTS OF CREDITING OF TRADING ENTERPRISES

Анотація. *Метою статті є удосконалення фінансової звітності щодо відображення інформації про фінансові інструменти кредитування торгівельних підприємств з метою розширення її інформаційних можливостей для потреб управління.*

Теоретико-методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання та системний підхід щодо удосконалення фінансової звітності щодо відображення інформації про фінансові інструменти кредитування торгівельних підприємств з метою розширення її інформаційних можливостей для потреб управління. Метод пізнання об'єкта дослідження базується на системному та синергетичному підходах, відповідно до яких удосконалення фінансової звітності розглядається в нерозривному зв'язку з забезпеченням розвитку інформаційної складової фінансової звітності (Звіту про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів) у частині відображення інформації про фінансові інструменти кредитування.

В процесі даного наукового дослідження удосконалено Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та Звіт про рух грошових коштів. Удосконалений Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та Звіт про рух грошових коштів надасть змогу всім зацікавленим користувачам отримувати інформацію про фінансові інструменти кредитування торгівельних підприємств для прийняття відповідних управлінських рішень.

Наукова цінність дослідження полягає у подальшому розвитку фінансової звітності щодо відображення інформації про фінансові інструменти кредитування, а саме у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) та у Звіті про рух грошових коштів. Практичні цінність даного дослідження полягає в удосконаленні типової форми фінансової звітності як Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів та впровадження їх у вітчизняну практику звітування. Соціальна цінність проявляється у інформуванні та ознайомленні всіх потенційних укладачів та користувачів фінансової звітності.

Ключові слова: *фінансові інструменти, фінансова звітність, звіт про фінансові результати, звіт про сукупний дохід, звіт про рух грошових коштів.*

Аннотация. *Целью статьи является усовершенствование финансовой отчетности по отражению информации о финансовых инструментах кредитования торговых предприятий с целью расширения ее информационных возможностей для нужд управления.*

Теоретико-методологической основой исследования является диалектический метод научного познания и системный подход к усовершенствованию финансовой отчетности по отражению информации о финансовых инструментах кредитования торговых предприятий с целью расширения ее информационных возможностей для нужд управления. Метод познания объекта исследования базируется на системном и синергетическом подходах, согласно которым совершенствования финансовой отчетности рассматривается в неразрывной связи с обеспечением развития информационной составляющей финансовой отчетности (Отчета о финансовых результатах. Отчета о движении денежных средств) в части отражения информации о финансовых инструментах кредитования.

В процессе данного научного исследования усовершенствован Отчет о финансовых результатах (Отчет о совокупном доходе) и Отчет о движении денежных средств. Усовершенствованный Отчет о финансовых результатах (Отчет о совокупном доходе) и Отчет о движении денежных средств позволит всем заинтересованным пользователям получать информацию о финансовых инструментах кредитования торговых предприятий для принятия соответствующих управленческих решений.

Научная ценность исследования заключается в дальнейшем развитии финансовой отчетности по отражению информации о финансовых инструментах кредитования, а именно в Отчете о финансовых результатах (Отчете о совокупном доходе) и в Отчете о движении денежных средств. Практическая ценность данного исследования заключается в совершенствовании типовой формы финансовой отчетности, такой как Отчет о финансовых результатах (Отчет о совокупном доходе), Отчет о движении денежных средств и внедрение их в отечественную практику отчетности. Социальная ценность проявляется в информировании и ознакомлении всех потенциальных составителей и пользователей финансовой отчетности.

Ключевые слова: *финансовые инструменты, финансовая отчетность, отчет о финансовых результатах, отчет о совокупном доходе, отчет о движении денежных средств.*

Summary. *The purpose of the article is to improve the financial reporting of information about financial instruments of crediting trade enterprises in order to expand its information capabilities for management needs.*

The theoretical and methodological basis of the research is a dialectical method of scientific knowledge and a systematic approach to improving financial reporting on the disclosure of information about financial instruments of crediting trade enterprises in order to expand its information capabilities for management needs. The method of cognition of a research object is based on systematic and synergetic approaches, according to which improvement of financial reporting is considered inextricably linked with the provision of the development of the information component of the financial statements (Financial Statements) insofar as information about financial instruments of lending is displayed.

In the course of this research, the Report on the Financial Results (Income Statement) and the Statement of Cash Flows have been improved. The Improved Financial Statements (Cash Flow Statement) and the Cash Flow Statement will enable all interested users to obtain information on financial instruments for lending to trading companies to make appropriate management decisions.

The scientific value of the research is the further development of financial reporting on the disclosure of information about financial instruments of lending, namely in the Report on the financial results (Income Statement) and in the Statement of Cash Flows. The practical value of this study is to improve the standard form of financial statements, such as the Financial Results (Income Statement Report), Cash Flow Statement and their implementation in the national reporting practice. Social value is manifested in informing and familiarizing all potential compilers and users of financial reporting.

Key words: *financial instruments, financial statements, financial results report, statement of comprehensive income, statement of cash flows.*

Постановка проблеми. Сьогоднішні умови ведення бізнесу вимагають нових підходів до забезпечення інформацією всіх зацікавлених користувачів фінансової звітності про фінансові інструменти кредитування, зокрема торгівельних підприємств. Традиційний Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та Звіт про рух грошових коштів не дає повної інформації про фінансові інструменти кредитування для потреб управління. Враховуючи інформаційні потреби внутрішніх та зовнішніх користувачів фінансової звітності доцільним буде її удосконалення в частині відображення інформації про фінансові інструменти кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконаленням фінансової звітності займалися як вітчизняні, так і зарубіжні автори. Івахів Ю. О. [1] розробила методичні положення формування та розкриття інформації про результати господарської діяльності підприємства у фінансовій звітності. Костюченко В. М. [2] удосконалила теорію і практику

складання консолідованої фінансової звітності. Лучко М. Р. [3] розвинув теоретичну концепцію побудови консолідованої фінансової звітності. Озеран А. В. [4] досліджувала теорію та методологію формування фінансової звітності. Соловей Т. М. [5] виокремила соціальну активність у фінансовій звітності. Трофімова Л. Б. [6] запропонувала проект фінансової звітності для державного сектору. Харламова О. В. [7] розглядала методологію формування та практику імплементації фінансової звітності за міжнародними стандартами. Яцишин Н. З. [8] удосконалила форму фінансової звітності підприємств «Звіт про фінансові результати».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Не зменшуючи вагомості наукових напрацювань вищезазначених авторів, зауважимо, що питання удосконалення фінансової в частині відображення інформації про фінансові інструменти кредитування торгівельних підприємств не знайшли достатнього відображення в їх роботах.

Метою статті є удосконалення фінансової звітності щодо відображення інформації про фінансові інструменти кредитування торгівельних підприємств з метою розширення її інформаційних можливостей для потреб управління.

Виклад основного матеріалу. До фінансових інструментів кредитування торгівельних підприємств найчастіше відносять кредити як банківських, так і небанківських установ. Відображення таких витрат на користування кредитними ресурсами підприємства доцільно відобразити у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Удосконалена форма звіту про фінансові результати наведено в табл. 1.

На основі удосконаленого розділу I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (табл. 1) пропонуються рекомендації щодо заповнення відповідних рядків (табл. 2).

Вищевказані рекомендації заповнення відповідних рядків удосконаленого розділу I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) надає дані щодо правильного заповнення запропонованих рядків фінансової звітності.

Також, доцільно відобразити відповідні надходження, погашення позик, витрат на користування кредитами (процентів) у Звіті про рух грошових коштів за прямим методом (табл. 3).

На основі удосконаленого розділу III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів за прямим методом (табл. 3) пропонуються рекомендації щодо заповнення відповідних рядків (табл. 4).

Вищевказані пропозиції щодо удосконалення форми Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) та Звіту про рух грошових коштів за прямим методом доцільно внести у Національне

Таблиця 1

Фрагмент удосконаленого розділу I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)

Стаття	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
...	...	...	...
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10000	12000
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати:	2250	(200)	(600)
у т.ч. витрати на проценти за користування банківськими кредитами	***2251***	***(60)***	***(30)***
у т.ч. витрати на проценти за користування небанківськими кредитами	***2252***	***(20)***	***(60)***
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9800	11400
збиток	2295	()	()

Джерело: розроблено автором

Таблиця 2

Рекомендації щодо заповнення відповідних рядків удосконаленого розділу I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)

№ з/п	Найменування рядка	Код рядка	Пояснення щодо заповнення
1	***у т.ч. витрати на проценти за користування банківськими кредитами***	***2251***	У статті «у т.ч. витрати на проценти за користування банківськими кредитами» відображаються витрати на проценти за користування банківськими кредитами. Вказується оборот по дебету субрахунку 951 «Витрати на проценти за користування банківськими кредитами». Дані в рядку 2251 вказуються в дужках
2	***у т.ч. витрати на проценти за користування небанківськими кредитами***	***2252***	У статті «у т.ч. витрати на проценти за користування небанківськими кредитами» відображаються витрати на проценти за користування банківськими кредитами. Вказується оборот по дебету субрахунку 952 «Витрати на проценти за користування небанківськими кредитами». Дані в рядку 2252 вказуються в дужках

Джерело: розроблено автором

положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9], що затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. Рекомендації щодо заповнення відповідних рядків удосконаленого розділу I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) та удосконаленого розділу III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів за прямим методом доцільно внести у Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [10], що затверджено наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013 р.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. В процесі даного наукового дослідження удосконалено Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та Звіт про рух грошових коштів за прямим методом. Удосконалений Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та Звіт про рух грошових коштів за

Таблиця 3

Фрагмент удосконаленого розділу III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів за прямим методом

Стаття	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від: Власного капіталу	3300		
Отримання позик:	3305		
в т.ч. від банківських фінансових установ	***3306***		
в т.ч. від небанківських фінансових установ	***3307***		
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик:	3350		
в т.ч. банківським фінансовим установам	***3351***		
в т.ч. небанківським фінансовим установам	***3352***		
Витрачання на сплату відсотків:	3360		
в т.ч. отриманих від банківських фінансових установ	***3361***		
в т.ч. отриманих від небанківських фінансових установ	***3362***		
Сплату дивідендів	3355	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**3395**		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 4

Рекомендації щодо заповнення відповідних рядків удосконаленого розділу III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів за прямим методом

№ з/п	Найменування рядка	Код рядка	Пояснення щодо заповнення
1	Отримання позик:	3305	У статті 3305 відображаються надходження грошових коштів у результаті утворення боргових зобов'язань (позик, векселів, облігацій, а також інших видів короткострокових і довгострокових зобов'язань, не пов'язаних з операційною й інвестиційною діяльністю)
2	***в т.ч. від банківських фінансових установ***	***3306***	У статті 3306 відображаються надходження грошових коштів від банківських фінансових установ за короткостроковими та довгостроковими кредитами
3	***в т.ч. від небанківських фінансових установ***	***3307***	У статті 3307 відображаються надходження грошових коштів від небанківських фінансових установ за короткостроковими та довгостроковими кредитами
4	***Погашення позик:***	***3350***	У статті 3350 відображаються виплати грошових коштів для погашення отриманих позик
5	***в т.ч. банківським фінансовим установам***	***3351***	У статті 3351 відображаються виплати грошових коштів для погашення як короткострокових кредитів, так і довгострокових кредитів банківським фінансовим установам
6	***в т.ч. небанківським фінансовим установам***	***3352***	У статті 3352 відображаються виплати грошових коштів для погашення як короткострокових кредитів, так і довгострокових кредитів небанківським фінансовим установам
7	Витрачання на сплату відсотків:	3360	У додатковій статті 3360 відображаються суми грошових коштів, використаних на сплату відсотків за користування позиковим капіталом, використаним у фінансовій діяльності, окрім сум сплачених відсотків, які капіталізуються
8	***в т.ч. отриманих від банківських фінансових установ***	***3361***	У додатковій статті 3361 відображаються суми грошових коштів, використаних на сплату процентів за користування короткостроковими та довгостроковими кредитами банківським фінансовим установам
9	***в т.ч. отриманих від небанківських фінансових установ***	***3362***	У додатковій статті 3362 відображаються суми грошових коштів, використаних на сплату процентів за користування короткостроковими та довгостроковими кредитами небанківським фінансовим установам

Джерело: розроблено автором

прямим методом дасть змогу всім зацікавленим користувачам отримувати інформацію про фінансові інструменти кредитування торгівельних підприємств для прийняття відповідних управлінських рішень.

В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на розробці внутрішньогосподарської (управлінської) звітності торгівельних підприємств щодо відображення інформації про фінансові інструменти кредитування.

Література

1. Івахів Ю. О. Фінансова звітність підприємств: обліково-аналітичні аспекти: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. К., 2012. 20 с.

2. Костюченко В. М. Консолідована фінансова звітність: теорія і практика. — Х.: Фактор, 2009. — 512 с.

3. Лучко М. Р. Консолідована фінансова звітність: теоретична концептуалізація побудови: монографія. — К.: КНЕУ, 2007. — 263 с.

4. Озеран А. В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств: монографія. К.: КНЕУ, 2015. 471 с.

5. Соловей Т. Н. Формирование финансовой отчётности социально активной фирмы: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12 — Бухгалтерский учет, статистика. СПб, 2013. 238 с.

6. Трофимова Л. Б. Методология формирования релевантной финансовой отчетности в условиях глобализации экономических процессов: дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.12 — Бухгалтерский учет, статистика. М., 2014. 377 с.

7. Харламова О. В. Фінансова звітність за міжнародними стандартами: методологія формування та практика імплементації в Україні: монографія. Х.: Видавництво «Лідер», 2015. 374 с.

8. Яцишин Н. З. Складання, аналіз та аудит фінансової звітності підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. К., 2012. 20 с.

9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336–13.

10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://goo.gl/gtdvod.

References

1. Ivakhiv, Yu.O. (2012). Finansova zvitnist pidpriємstv: oblikovo-analitichni aspekti [Financial accounting of enterprises: accounting and analytical aspects]: PhD dissertation. Kyiv [In Ukrainian].

2. Kostyuchenko, V.M. (2009). Konsolidovana finansova zvitnist: teoriya i praktika [Consolidated Financial Statements: Theory and Practice]. Kh.: Faktor, 512 p. [In Ukrainian].

3. Luchko M. R. (2007). Konsolidovana finansova zvitnist: teoretichna kontseptualizatsiya pobudovi [Consolidated Financial Statements: Theoretical Conceptualization of Construction]. Kyiv: KNEU, 263 p.

4. Ozeran A. V. (2015). Teoriya ta metodologiya formuvannya finansovoi zvitnosti pidpriємstv [Theory and methodology of formation of financial reporting of enterprises]. Kyiv: KNEU, 471 p. [In Ukrainian].

5. Solovey T. N. (2013). Formirovanie finansovoy otchetnosti sotsialno aktivnoy firmy [Formation of financial statements of a socially active company]: PhD dissertation. Spb [In Russian].

6. Trofimova L. B. (2014). Metodologiya formirovaniya relevantnoy finansovoy otchetnosti v usloviyakh globalizatsii ekonomicheskikh protsessov [Methodology of formation of relevant financial statements in the context of globalization of economic processes]: Doctor's thesis. Moskva [In Russian].

7. Kharlamova O. V. (2015). Finansova zvitnist za mizhnarodnimi standartami: metodologiya formuvannya ta praktika implementatsiї v Ukraïni [Financial reporting according to international standards: methodology of formation and practice of implementation in Ukraine]: Kh.: Faktor, 374 p. [In Ukrainian].

8. Yatsishin N. Z. (2012). Skladannya, analiz ta audit finansovoї zvitnosti pidpriємstv [Compilation, analysis and audit of financial statements of enterprises]: PhD dissertation. Kyiv [In Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennya Natsionalnogo polozhennya (standartu) bukhgalterskogo obliku 1 «Zagalni vimogi do finansovoї zvitnosti»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukraini vid 07.02.2013 r. № 73 [Electronic resource]. — Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 [In Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennya Metodichnikh rekomendatsiy shchodo zapovnennya form finansovoї zvitnosti: Nakaz Ministerstva finansiv Ukraini vid 28.03.2013 r. № 433 [Electronic resource]. — Available at: http://goo.gl/gtdvod [In Ukrainian].